

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И СОЦИАЛЬНЫХ НАУК
Кафедра психологии**

МАНКЕВИЧ
Полина Юрьевна

**ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЕЧИ У ДОШКОЛЬНИКОВ С
РАССТРОЙСТВОМ АУТИСТИЧЕСКОГО СПЕКТРА И ОБЩИМ
НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ**

Реферат дипломной работы

Научный руководитель:
кандидат психологических наук,
доцент Сеница Т.И.

Допущена к защите

«___» _____ 2018 г.

Зав. кафедрой психологии
доктор психологических наук,
профессор _____ И.А. Фурманов

Минск, 2018

РЕФЕРАТ ДИПЛОМНОЙ РАБОТЫ

Дипломная работа 197 с., 6 рис., 11 прил., 49 ист.

РАЗВИТИЕ РЕЧИ, РАССТРОЙСТВО АУТИСТИЧЕСКОГО СПЕКТРА, ОБЩЕЕ НЕДОРАЗВИТИЕ РЕЧИ, ВЕРБАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ, ОЦЕНКА ЭТАПОВ РАЗВИТИЯ, ОЦЕНКА ПРЕГРАД ОБУЧЕНИЯ.

Объект исследования – развитие речи в дошкольном возрасте. Предмет исследования – развитие речи у дошкольников с расстройством аутистического спектра и общим недоразвитием речи. Цель исследования – определить особенности речевого развития у дошкольников с расстройством аутистического спектра и общим недоразвитием речи.

В качестве методологической основы данного исследования выступили: положения культурно-исторической концепции Л.С. Выготского о знаковом опосредствовании психики, согласно которой недостаток своевременного знакового опосредствования затрудняет своевременное развитие высших форм поведения, сознательной регуляции деятельности как у детей с общими видами недоразвития речи, так и у детей с расстройством аутистического спектра, теория вербального поведения Б.Ф. Скиннера, основные положения речевых навыков в рамках прикладного анализа поведения М. Сандберга, согласно которой речь можно рассматривать как обученное поведение, и человек приобретает способность говорить и понимать речь тем же путем, каким он обучается другим формам поведения. Для сбора эмпирических данных применялся метод наблюдения и формального тестирования и был использован прикладной исследовательский инструмент VB-MAPP (Verbal Behavior Milestones Assessment and Placement Program) М. Сандберга.

В процессе написания дипломной работы были получены следующие результаты: выявлены особенности развития речи у дошкольников с расстройством аутистического спектра и общим недоразвитием речи; были построены профили речи дошкольников с ОНР, РАС и нормотипичным развитием, а также проведено их сравнение; определены преграды обучения дошкольников с ОНР и РАС, а также определены пути коррекционной помощи дошкольникам с аутизмом.

Актуальность исследования обусловлена отсутствием знаний о возможных способах коррекционной работы, а также отсутствием единой теории, объединяющей как причины возникновения аутизма, так и пути психологической помощи и коррекции детям с расстройством аутистического спектра. Для детей с расстройством аутистического спектра это вопрос стоит особенно остро, так как ввиду их психических и поведенческих особенностей им необходимы особые условия. Важным являются и особенности развития речи и коммуникации аутичных детей.

РЭФЕРАТ ДЫПЛОМНАЙ РАБОТЫ

Дыпломная работа 197 с., 6 мал., 11 прыл., 49 крыніц.

РАЗВІЦЦЁ МАЎЛЕННЯ, ЗАСМУЧЭННЕ АЎТЫСТЫЧНАГА СПЕКТРУ, АГУЛЬНАЕ НЕДАРАЗВІЦЦЁ МАЎЛЕННЯ, ВЕРБАЛЬНЫЯ ПАВОДЗІНЫ, АЦЭНКА ЭТАПАЎ РАЗВІЦЦЯ, АЦЭНКА ПЕРАШКОД НАВУЧАННЯ

Аб'ект даследавання – развіццё маўлення ў дашкольным узросце. Прадмет даследавання дыпломнай работы – развіццё маўлення ў дашкольнікаў з засмучэннем аўтыстычнага спектру і агульным недаразвіццём маўлення. Мэта даследавання – вызначыць асаблівасці моўнага развіцця ў дашкольнікаў з засмучэннем аўтыстычнага спектру і агульным недаразвіццём маўлення.

У якасці метадалагічнай асновы дадзенага даследавання выступілі: палажэння культурна-гістарычнай канцэпцыі Л.С. Выгоцкага аб знакавым апасродаванні псіхікі, згодна з якой недахоп своечасовага знакавага апасродавання абцяжарвае своечасовае развіццё вышэйшых формаў паводзін, свядомай рэгуляцыі дзейнасці як у дзяцей з агульнымі відамі недаразвіцця маўлення, так і ў дзяцей з засмучэннем аўтыстычнага спектру, тэорыя вербальнага паводзін Б.Ф. Скінара, асноўныя палажэнні маўленчых навыкаў у рамках прыкладнога аналізу паводзін М. Сандберга, згодна з якой маўленне можна разглядаць як навучанае паводзіны, і чалавек набывае здольнасць гаварыць і разумець гаворка тым жа шляхам, якім ён навучаецца іншых формаў паводзін. Для збору эмпірычных дадзеных прымяняўся метада назірання і фармальнага тэставання былі выкарыстаны прыкладной даследчы інструмент VB-MAPP (Verbal Behavior Milestones Assessment and Placement Program), які грунтуецца на тэорыі вербальнага паводзін Б.Ф. Скінара і асноўных палажэнні маўленчых навыкаў у рамках прыкладнога аналізу паводзін М. Сандберга.

У працэсе напісання дыпломнай працы былі атрыманы наступныя вынікі: выяўленыя асаблівасці развіцця маўлення ў дашкольнікаў з засмучэннем аўтыстычнага спектру і агульным недаразвіццём маўлення; былі пабудаваны профілі маўлення дашкольнікаў з ОНР, РАС і норматыпчным развіццём, а таксама праведзена іх параўнанне; вызначаны перашкоды навучання дашкольнікаў з ОНР і РАС, а таксама вызначаны шляхі карэкцыйнай дапамогі дашкольнікам з аўтызмам.

Актуальнасць даследавання абумоўлена адсутнасцю ведаў аб магчымых спосабах карэкцыйнай работы, а таксама адсутнасцю адзінай тэорыі, якая аб'ядноўвае як прычыны ўзнікнення аўтызму, так і шляхі псіхалагічнай дапамогі і карэкцыі дзецям з засмучэннем аўтыстычнага спектру. Для дзяцей з расстройствам аўтыстычнага спектру гэта пытанне стаіць асабліва востра, бо з прычыны іх псіхічных і паводніцкіх асаблівасцяў ім неабходныя асаблівыя

умови. Важним з'являюцца і асаблівасці развіцця маўлення і камунікацыі аўтычных дзяцей.

ABSTRACT OF THE THESIS

The thesis 197 p., 6 pic., 11 enc., 49 sources.

SPEECH DEVELOPMENT, AUTISM SPECTRUM DISORDER, GENERAL SPEECH UNDERDEVELOPMENT, VERBAL BEHAVIOR, MILESTONES ASSESSMENT, BARRIERS ASSESSMENT.

Object of research: speech development in preschool age. Subject of research: speech development of children with autism spectrum disorder and general speech underdevelopment in preschool age. Purpose of research: to determine the features of speech development of children with autism spectrum disorder and general speech underdevelopment in preschool age.

As a methodological basis of this study were: the provisions of the cultural and historical concept of L.S. Vygotsky of the sign mediation of the psyche, according to which the lack of timely sign mediation hinders the timely development of higher forms of behavior, conscious regulation of activity of children with general underdevelopment of speech, and of children with autism spectrum disorder, theory of verbal behavior by B.F. Skinner, the basic provisions of speech skills in the context of applied behavior analysis of M. Sandberg, according to which speech can be regarded as trained behavior, and a person acquires the ability to speak and understand speech in the same way as he learns other forms of behavior. In order to collect empirical data, the method of observation and formal testing and M. Sandberg's VB-MAPP (Verbal Behavior Milestones Assessment and Placement Program) as a research tool was used.

In the process of writing the thesis, the following results were obtained: the features of speech development in preschool children with autism spectrum disorder and general speech underdevelopment were revealed; profiles of speech of preschool children with general speech underdevelopment, autism and normotypic development were constructed, and their comparison was made; barriers to the education of preschool children with general speech underdevelopment and autism have been identified, and ways of corrective care for preschool children with autism have been identified.

The relevance – due to the lack of knowledge about the possible ways of corrective work, as well as the lack of a unified theory that unites both the causes of autism and the way of psychological help and correction for children with autism spectrum disorder. For children with an autism spectrum disorder, this issue is particularly acute, because of their mental and behavioral characteristics, they need special conditions. Important features are the development of speech and communication of autistic children.